

Byla C-637/23 (*Boghni*)ⁱ**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. spalio 24 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Conseil du Contentieux des Étrangers (Belgija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. spalio 16 d.

Pareiškėjas:

X

Atsakovė:

Belgijos valstybė, atstovaujama *Secrétaire d'État à l'Asile et la Migration*

1. Ginčo dalykas ir faktinės aplinkybės:

- 1 Pareiškėjas teigia, kad prieš dvejus metus atvyko į Belgiją ir ten apsigyveno pas brolių. Jis teigia esąs Alžyro pilietis.
- 2 2023 m. sausio 27 d., remiantis užsieniečio administracinio patikrinimo ataskaita, jam buvo atimta laisvė.
- 3 2023 m. sausio 28 d. jam buvo pranešta apie nurodymą išvykti iš šalies palydint iki sienos, sulaikymą išsiuntimo tikslais ir draudimą atvykti į šalį dvejus metus.
- 4 Laikotarpio savanoriškai išvykti nesuteikimas iš esmės motyvuojamas taip:

„1. Suinteresuotasis asmuo nepateikė prašymo suteikti leidimą gyventi šalyje ar tarptautinę apsaugą po to, kai atvyko neteisėtai, neteisėto buvimo šalyje metu arba per šiame įstatyme numatytą terminą.

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

2. Suinteresuotasis asmuo teigia, kad Belgijoje gyvena dvejus metus. Iš administracinės bylos medžiagos nematyti, kad jis bandė įteisinti savo gyvenimą šalyje teisėtu būdu.
3. Suinteresuotasis asmuo nebendradarbiauja arba nebendradarbiavo bendraudamas su valdžios institucijomis.
4. Suinteresuotasis asmuo neatvyko į savivaldybę per (teisės aktuose nustatytą) terminą ir nepateikė jokių įrodymų, kad gyvena viešbutyje“.
5. 2023 m. vasario 6 d. sprendimu, kuris 2023 m. vasario 21 d. buvo patvirtintas apeliacinės instancijos sprendimu, buvo nurodyta paleisti pareiškėją į laisvę.
6. 2023 m. vasario 6 d. pareiškėjas pateikė skundą *Conseil du contentieux des étrangers* (Užsieniečių ginčų taryba) dėl nurodymo išvykti iš šalies teritorijos palydint iki sienos (pirmasis ir antrasis ginčijami veiksmai) ir dėl 2023 m. sausio 28 d. priimto draudimo atvykti (trečiasis ginčijamas veiksmas).

2. Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos:

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija

7. 47 straipsnyje nurodyta:

„Teisė į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą

Kiekvienas asmuo, kurio teisės ir laisvės, garantuojamos Sąjungos teisės, yra pažeistos, turi teisę į veiksmingą jų gynybą teisme šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis.

Kiekvienas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kiek įmanoma trumpesnį laiką viešai ir teisingai išnagrinėtų pagal įstatymą įsteigtas nepriklausomas ir nešališkas teismas. Kiekvienas asmuo turi turėti galimybę gauti teisinę pagalbą, būti ginamas ir atstovaujamas.

<...>“

2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/115/EB dėl bendrų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių grąžinimo standartų ir tvarkos valstybėse narėse

8. 3 straipsnyje nustatyta:

„Sąvokų apibrėžtys

Šioje direktyvoje vartojamos šios sąvokų apibrėžtys:

<...>

4) „sprendimas grąžinti“ – administracinis ar teismo sprendimas ar aktas, kuriuo konstatuojama arba paskelbiama, kad trečiosios šalies piliečio buvimas yra neteisėtas, ir nustatoma ar nurodoma prievolė grįžti;

<...>“

9 7 straipsnyje nurodyta:

„Savanoriškas išvykimas

1. Sprendime grąžinti numatomas atitinkamas laikotarpis savanoriškai išvykti, trunkantis nuo septynių iki trisdešimties dienų, nepažeidžiant 2 ir 4 dalyse nurodytų išimčių. Valstybės narės savo nacionalinės teisės aktuose gali nustatyti, kad toks laikotarpis suteikiamas tik atitinkamo trečiosios šalies piliečio prašymu. Tokiu atveju valstybės narės praneša atitinkamiems trečiosios šalies piliečiams apie galimybę pateikti tokį prašymą.

Numačius pirmoje pastraipoje numatytą laikotarpį, neatmetama galimybė atitinkamiems trečiosios šalies piliečiams išvykti anksčiau.

<...>

4. Jeigu esama pasislėpimo pavojaus, arba jei prašymas dėl teisėto buvimo buvo atmestas, kaip akivaizdžiai nepagrįstas ar melagingas, arba jei suinteresuotas asmuo kelia pavojų viešajai tvarkai, visuomenės saugumui ar nacionaliniam saugumui, valstybės narės gali nesuteikti laikotarpio savanoriškai išvykti arba gali suteikti trumpesnę nei septynių dienų laikotarpį“.

10 8 straipsnyje nustatyta:

„Išsiuntimas

1. Valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kad įvykdytų sprendimą grąžinti, jei nebuvo suteiktas laikotarpis savanoriškai išvykti pagal 7 straipsnio 4 dalį arba jei nebuvo laikomasi įpareigojimo grįžti per savanoriško išvykimo laikotarpį, numatytą pagal 7 straipsnį.

2. Jei valstybė narė pagal 7 straipsnį yra suteikusi laikotarpį savanoriškai išvykti, sprendimas grąžinti gali būti įvykdytas tik pasibaigus tam laikotarpiui, išskyrus tuos atvejus, kai tuo laikotarpiu atsiranda pavojus, kaip nurodyta 7 straipsnio 4 dalyje“.

11 11 straipsnyje nustatyta:

„Draudimas atvykti

1. Sprendimai grąžinti priimami kartu su draudimu atvykti:

- a) jei laikotarpis savanoriškai išvykti nebuvo suteiktas, arba
- b) jei prievolė grįžti nebuvo įvykdyta.

Kitais atvejais sprendimai gražinti gali būti priimami kartu su draudimu atvykti.

<...>“

12 12 ir 13 straipsniai suformuluoti taip:

„12 straipsnis

Forma

1. Sprendimai gražinti ir, jei tokie priimti, sprendimai uždrausti atvykti bei sprendimai dėl išsiuntimo priimami raštu pateikiant faktines ir teises priežastis, taip pat informaciją apie galimas teises teisių gynimo priemones.

<...>

13 straipsnis

Teisių gynimo priemonės

1. Atitinkamam trečiosios šalies piliečiui suteikiama veiksminga teisių gynimo priemonė siekiant apskųsti ar peržiūrėti sprendimus, susijusius su gražinimu, kaip nurodyta 12 straipsnio 1 dalyje, kompetentingame teisme arba kitoje administracinėje institucijoje ar kompetentingoje įstaigoje, sudarytoje iš narių, kurie yra nešališki ir naudojami nepriklausomumo apsaugos priemonėmis [garantijomis].

2. 1 dalyje minėta institucija ar įstaiga turi įgaliojimus peržiūrėti sprendimus, susijusius su gražinimu, kaip nurodyta 12 straipsnio 1 dalyje, įskaitant galimybę laikinai sustabdyti jų vykdymą, išskyrus atvejus, kai laikinas sustabdymas jau taikomas pagal nacionalinės teisės aktus.

<...>“

3. Šalių pozicijos:

13 Šioje skundo nagrinėjimo stadijoje daugiausia dėmesio skirta sprendimo nesuteikti laikotarpio savanoriškai išvykti iš šalies pobūdžiui. Ar tai yra vienašalis administracinės institucijos priimtas individualios taikymo apimties aktas, sukeliantis teisinių pasekmių asmeniui arba užkertantis kelią tokioms teisinėms pasekmėms, dėl kurio galima pateikti skundą administracine tvarka, ar, priešingai, tiesiog dėl nurodymo išvykti iš šalies priimta vykdymo priemonė, kuri savaime nesukelia teisinių pasekmių, todėl nėra teisės aktas, kurį galima apskųsti administracine tvarka?

A. *Pareiškėjas*

- 14 Pareiškėjas iš esmės teigia, kad sprendimas nesuteikti laikotarpio išvykti iš šalies, nėra tik paprasta vykdymo priemonė, nes sukelia teisinių pasekmių, be kita ko, kiek tai susiję su sulaikymu ir draudimu atvykti, kuris nagrinėjamu atveju grindžiamas tik 0 (nulio) dienų terminu, todėl jį turi būti galima ginčyti.

B. *Belgijos valstybė*

- 15 Belgijos valstybė mano, kad sprendimo nesuteikti laikotarpio išvykti iš šalies teritorijos negalima skųsti. Ji remiasi 2022 m. rugsėjo 1 d. *Conseil d'État* (Valstybės Taryba) sprendimu Nr. 254.377, kuriame šis laikotarpis kvalifikuojamas kaip nurodymo išvykti iš šalies vykdymo būdas, ir kelia klausimą dėl Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 1 dalies poveikio *Conseil d'État* analizei, nes pagal šį straipsnį valstybėms narėms leidžiama numatyti, kad savanoriško grįžimo laikotarpis nesuteikiamas. Jos teigimu, iš Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 1 dalies formuluotės, ypač iš valstybėms narėms suteiktos galimybės nustatyti laikotarpį tik atitinkamo piliečio prašymu, galima suprasti, kad laikotarpio, per kurį turi būti įvykdytas sprendimas grąžinti, nurodymas nėra esminis ar sudedamasis sprendimo grąžinti elementas.

4. *Conseil du contentieux des étrangers vertinimas:*

- 16 *Conseil du contentieux des étrangers* apsiriboja dviejų klausimų nagrinėjimu: ar laikotarpio savanoriškai išvykti nesuteikimas yra paprasta vykdymo priemonė, kurios negalima skųsti, nes ji nekeičia šalies teritorijoje neteisėtai gyvenančio trečiosios šalies piliečio teisinės padėties? Ar laikotarpio savanoriškai išvykti suteikimas arba nesuteikimas yra sprendimo grąžinti sudedamoji dalis?

Vykdyto priemonė, kurios negalima skųsti, arba aktas, dėl kurio galima pateikti skundą

- 17 *Conseil du contentieux des étrangers* pirmiausia primena, kad 2011 m. balandžio 28 d. Sprendime *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268) Teisingumo Teismas nurodė:

„35. Šios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje visų pirma numatyta valstybių narių pareiga priimti sprendimą grąžinti kiekvieno trečiosios šalies piliečio, neteisėtai esančio jų teritorijoje, atžvilgiu.

36. Šiame pradiniame grąžinimo procedūros etape pirmenybė turi būti teikiama, išskyrus išimtinius atvejus, savanoriškam iš sprendimo grąžinti kylančios pareigos įvykdymui, nes Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad sprendime numatomas tinkamas laikotarpis savanoriškai išvykti, trunkantis nuo septynių iki trisdešimties dienų.

37. Iš šios direktyvos 7 straipsnio 3 ir 4 dalių matyti, kad tik ypatingomis aplinkybėmis, pavyzdžiui, jeigu esama pasislėpimo pavojaus, valstybės narės gali numatyti tam tikrų pareigų asmeniui, kuriam skirtas sprendimas grąžinti – reguliariai registruotis institucijose, atitinkamas piniginis užstatas, dokumentų paėmimas ar prievolė neišvykti iš tam tikros vietos arba suteikti trumpesnį nei septynių dienų laikotarpį savanoriškai išvykti ar papildomo laikotarpio nesuteikti visai.

<...>

41. Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Direktyva 2008/115 įvestos grąžinimo procedūros etapų eiga yra laipsniškai priimtinos priemonės, kurių reikia imtis siekiant įvykdyti sprendimą grąžinti – nuo priemonės, kuria paliekama daugiausia laisvės grąžintinam asmeniui, t. y. suteikiamas terminas savanoriškai išvykti iš šalies, iki priemonių, kurios labiausiai ją apriboja, t. y. sulaikymas specialiaame centre; proporcingumo principo turi būti laikomasi per visus etapus“.

- 18 2014 m. birželio 5 d. Sprendime *Mahdi* (C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, 40 punktas) Teisingumo Teismas pažymėjo: „Pagal tos pačios direktyvos 6 konstatuojamąją dalį valstybės narės turėtų užtikrinti, kad neteisėtas trečiųjų šalių piliečių buvimas būtų nutrauktas vadovaujantis teisinga ir aiškia tvarka. Pagal tą pačią konstatuojamąją dalį ir remiantis bendraisiais Sąjungos teisės principais sprendimai pagal Direktyvą 2008/115 turėtų būti priimami dėl kiekvieno konkretaus atvejo atskirai ir vadovaujantis objektyviais kriterijais, t. y. nagrinėjant turėtų būti atsižvelgiama ne vien į neteisėto buvimo faktą“.
- 19 2014 m. gruodžio 11 d. Sprendime *Boudjlida* (C-249/13, EU:C:2014:2431, 51 ir 59 punktai) Teisingumo Teismas nusprendė, kad „[g]aliausiai iš teisės būti išklausytam prieš priimant sprendimą grąžinti išplaukia, kad kompetentingos nacionalinės įstaigos turi pareigą leisti suinteresuotajam asmeniui pareikšti savo nuomonę dėl jo grąžinimo tvarkos (būtent grąžinimo termino ir savanoriško ar priverstinio grąžinimo pobūdžio). <...> Iš to, kas minėta, matyti, kad teisė būti išklausytam prieš priimant sprendimą grąžinti turi leisti kompetentingai institucijai ištirti bylos medžiagą taip, kad priimtų sprendimą žinodama visas bylos aplinkybes, ir jį pagrįsti, kad atitinkamu atveju suinteresuotasis asmuo galėtų tinkamai įgyvendinti savo teisę pateikti skundą“.
- 20 Kalbant konkrečiau apie išvykimo laikotarpio savanoriškai išvykti nesuteikimo teisinės pasekmes, iš Direktyvos 2008/115 8 straipsnio 1 dalies matyti, kad, jei laikotarpis savanoriškai išvykti nesuteikiamas, valstybės narės imasi visų būtinų priemonių, kad įvykdytų sprendimą grąžinti. Iš Direktyvos 2008/115 8 straipsnio 2 dalies matyti, kad jei valstybė narė yra suteikusi laikotarpį savanoriškai išvykti, sprendimas grąžinti gali būti įvykdytas tik pasibaigus tam laikotarpiui, Be to, 11 straipsnio 1 dalies a punkte numatyta, kad jei laikotarpis savanoriškai išvykti nebuvo suteiktas, sprendimai grąžinti priimami kartu su draudimu atvykti.

- 21 2011 m. balandžio 28 d. Sprendime *El Dridi* (C-61/11, EU:C:2011:268) Teisingumo Teismas nurodė:

„37. Iš šios direktyvos 7 straipsnio 3 ir 4 dalių matyti, kad tik ypatingomis aplinkybėmis, pavyzdžiui, jeigu esama pasislėpimo pavojaus, valstybės narės gali numatyti tam tikrų pareigų asmeniui, kuriam skirtas sprendimas grąžinti – reguliariai registruotis institucijose, atitinkamas piniginis užstatas, dokumentų paėmimas ar prievolė neišvykti iš tam tikros vietos arba suteikti trumpesnę nei septynių dienų laikotarpį savanoriškai išvykti ar papildomo laikotarpio nesuteikti visai.

38. Esant paskutinei iš nurodytų galimybių, taip pat tuo atveju, kai nesilaikyta įpareigojimo grįžti per savanoriško išvykimo laikotarpį, iš Direktyvos 2008/115 8 straipsnio 1 ir 4 dalių matyti, kad, siekiant užtikrinti grąžinimo procedūrų veiksmingumą, jose valstybei narei, kuri priėmė sprendimą grąžinti trečiosios šalių [šalies] piliečio, neteisėtai esančio jos teritorijoje, atžvilgiu, nustatyta pareiga pradėti išsiuntimo procedūrą, imantis visų būtinų priemonių, prireikus įskaitant priverstines priemones, kurios turi būti proporcingos ir taikomos laikantis, be kita, pagrindinių teisių“.

- 22 2018 m. gegužės 8 d. Sprendime *K. A. ir kt. (Šeimos susijungimas Belgijoje)* (C-82/16, EU:C:2018:308, 86 punktas) Teisingumo Teismas pabrėžia, kad:

„pagal Direktyvos 2008/115 11 straipsnio 1 dalį valstybės narės privalo priimti sprendimą uždrausti atvykti į šalį, kai trečiosios šalies pilietis, dėl kurio buvo priimtas sprendimas grąžinti, nevykdė savo prievolės grįžti arba kai nebuvo suteiktas laikotarpis savanoriškai išvykti – taip gali būti minėtos direktyvos 7 straipsnio 4 dalyje numatytu atveju, kai atitinkamas asmuo kelia pavojų viešajai tvarkai, visuomenės ar nacionaliniam saugumui <...>“.

- 23 2018 m. sausio 16 d. Sprendime *E* (C-240/17, EU:C:2018:8, 48 punktas) Teisingumo Teismas nurodė:

„Pirma, dėl galimybės šiomis aplinkybėmis Suomijos valdžios institucijoms priimti sprendimą grąžinti E ir nustatyti jam draudimą atvykti pažymėtina, kad iš paties Direktyvos 2008/115 6 straipsnio 2 dalies teksto matyti, kad šios valdžios institucijos privalėjo priimti tokį sprendimą grąžinti ir pagal šios direktyvos 11 straipsnį nustatyti draudimą atvykti, jeigu tai buvo būtina viešosios tvarkos ir nacionalinio saugumo sumetimais, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas, atsižvelgdamas į reikšmingą Teisingumo Teismo jurisprudenciją (šiuo klausimu žr. 2015 m. birželio 11 d. Sprendimo *Zh. ir O.*, C-554/13, EU:C:2015:377, 50–52 ir 54 punktus).

- 24 2021 m. birželio 3 d. Sprendime *Westerwaldkreis* (C-546/19, EU:C:2021:432, 51 punktas) Teisingumo Teismas patvirtina, kad „Direktyvos 2008/115 11 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad sprendimai grąžinti priimami kartu su draudimu atvykti, jei laikotarpis savanoriškai išvykti nebuvo suteiktas arba jei

prievolė grįžti nebuvo įvykdyta. Kitais atvejais sprendimai grąžinti gali būti priimami kartu su draudimu atvykti“.

- 25 Iš to galima daryti išvadą, kad nors laikotarpio savanoriškai išvykti nesuteikimas (0 dienų), kaip antai nagrinėjamas šioje byloje, nepaneigia išvados, kad gyvenimas šalyje yra neteisėtas, jis lemia ne tik neatidėliotiną priverstinį fizinį sprendimo vykdymą (direktyvos 8 straipsnio 2 dalis), bet ir pareigą sprendimą grąžinti priimti kartu su draudimu atvykti (direktyvos 11 straipsnio 1 dalies a punktas). Kadangi laikotarpio savanoriškai išvykti nesuteikimas yra įtrauktas į sprendimą grąžinti ir yra motyvuotas, atrodo būtina numatyti veiksmingą teisių gynimo priemonę dėl šio sprendimo grąžinti aspekto. *Conseil d'État* iš tiesų nesutinka su tuo, kad skundo, pateikto tik dėl draudimo atvykti, atveju galima remtis pagrindu dėl laikotarpio savanoriškai išvykti nesuteikimo, be kita ko, dėl to, kad turimas omenyje kitas sprendimas. Dėl to, kas nurodyta pirmiau, gali susiklostyti situacijos, kai pats draudimo atvykti teisinis pagrindas (nesuteiktas laikotarpis savanoriškai išvykti (nulis dienų)) negali būti ginčijamas ir kai pateikiant skundą dėl draudimo atvykti gali būti ginčijama tik trukmė.
- 26 Kadangi kyla abejonių dėl Sąjungos teisės aiškinimo, *Conseil du contentieux des étrangers* mano esant būtina, kad Teisingumo Teismas priimtų sprendimą toliau išdėstytu pirmuoju klausimu.

Ar laikotarpis savanoriškai išvykti yra sprendimo grąžinti sudedamoji dalis

- 27 Taryba mano, kad siekiant įvertinti suinteresuotumą pareikšti skundo pagrindą, kuriuo ginčijamas laikotarpio savanoriškai išvykti nesuteikimas, taip pat būtina žinoti, kaip aiškinti Direktyvos 2008/115 7 straipsnyje vartojamą sąvoką „numatomas atitinkamas laikotarpis“ ir Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punkte vartojamą sąvoką „prievolė grįžti“ aiškinimą. Iš tikrųjų reikia kelti klausimą, ar laikotarpio savanoriškai išvykti suteikimas yra esminis arba sudedamasis sprendimo grąžinti elementas. Visų pirma, jeigu Teisingumo Teismas atsakytų į pirmąjį klausimą patikslindamas, kad laikotarpio nurodymas sprendime grąžinti yra teisės aktas, kurį galima ginčyti, ir jei dėl Belgijos teisės nuostatos, kuria į nacionalinę teisę perkelta Grąžinimo direktyvos 7 straipsnio 4 dalis, pažeidimo konstatuojama, kad šis laikotarpis yra neteisėtas, ar visas sprendimas grąžinti nebegalioja ir užsienietis nebeturi jo vykdyti? Kitaip tariant, ar sprendimas grąžinti apima ne tik konstatavimą, kad trečiosios šalies pilietis neteisėtai yra šalies teritorijoje, bet ir sprendimą suteikti laikotarpį savanoriškai išvykti arba jo nesuteikti, ir ar šios dvi sprendimo grąžinti dalys yra nedalomos?
- 28 Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punkte „sprendimas grąžinti“ apibrėžtas taip: „[a]dministracinis ar teismo sprendimas ar aktas, kuriuo konstatuojama arba paskelbiama, kad trečiosios šalies piliečio buvimas yra neteisėtas, ir nustatoma ar nurodoma prievolė grįžti“. Iš žodžio „ir“ galima daryti išvadą, kad prievolė grįžti, apimanti nuorodą į laikotarpį, per kurį ji turi būti įvykdyta, yra esminis arba sudedamasis sprendimo grąžinti elementas.

- 29 2020 m. gegužės 14 d. Sprendime *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság* (C-924/19 PPU ir C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, 115 punktas) Teisingumo Teismas nurodo, kad „iš pačios Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punkto formuluotės matyti, kad įpareigojimo grįžti nustatymas ar jo nurodymas yra viena iš dviejų sprendimo grąžinti sudedamųjų dalių“. Taigi kyla klausimas, ar pagal analogiją su šia byla po to, kai nacionalinis teismas konstatuoja, kad nuostata dėl laikotarpio yra neteisėta, ir kompetentinga valdžios institucija turi įtraukti naują nuostatą, tai yra esminis sprendimo grąžinti pakeitimas, todėl administracinė institucija turi priimti visiškai naują sprendimą grąžinti pagal direktyvos 3 straipsnio 4 punktą.
- 30 Be to, iš Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 1 dalies formuluotės „numatomas atitinkamas laikotarpis“ galima daryti išvadą, kad sprendime grąžinti sistemingai nurodomas tam tikras laikotarpis, todėl nuo laikotarpio suteikimo nukrypti negalima ir nulinio dienų laikotarpis gali būti nustatytas tik direktyvos 7 straipsnio 4 dalyje išsamiai išvardytais atvejais. Atrodo, kad šio teiginio patvirtinimą *Conseil du contentieux des étrangers* randa 2011 m. balandžio 28 d. Sprendime *El Dridi* (C-61/11 PPU, EU:C:2011:268, 36, 37 ir 51 punktai) ir 2022 m. kovo 3 d. Sprendime *Subdelegación del Gobierno en Pontevedra (Bauda už neteisėtą buvimą šalyje)* (C-409/20, EU:C:2022:148, 57 punktas).
- 31 Taigi *Conseil du contentieux des étrangers* mano, jog tam, kad galėtų priimti sprendimą šioje byloje, būtina, kad Teisingumo Teismas priimtų sprendimą toliau išdėstytu antruoju klausimu.
- 32 Be to, *Conseil du contentieux des étrangers* pažymi, kad Belgijos teisės aktų leidėjas nepasinaudojo Gražinimo direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje valstybėms narėms palikta galimybe laikotarpį nustatyti tik atitinkamo piliečio prašymu ir kad pagal Belgijos teisę *Conseil du contentieux des étrangers* neturi kompetencijos pati nustatyti laikotarpio, per kurį trečiosios šalies pilietis turi išvykti iš šalies teritorijos, ar priimti naujo sprendimo grąžinti.
- 33 Taigi, jeigu atsakymas į antrąjį klausimą būtų neigiamas, *Conseil du contentieux des étrangers* papildomai kelia klausimą dėl sprendimo grąžinti, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punktą, praktinės reikšmės ir vykdytinumo, jei jame neliktų su laikotarpiu susijusios sudedamosios dalies.

5. Prejudiciniai klausimai:

- 34 *Conseil du contentieux* pateikia šiuos klausimus:

1) Ar Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 4 dalis, 8 straipsnio 1 ir 2 dalys ir 11 straipsnio 1 dalis, vertinamos kartu arba atskirai, atsižvelgiant į Direktyvos 2008/115 13 straipsnį ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį, turi būti aiškinamos taip, kad pagal jas draudžiama laikotarpio savanoriškai išvykti nesuteikimą laikyti paprasta vykdymo priemone, nekeičiančia atitinkamo užsieniečio teisinės padėties, jei laikotarpio savanoriškai išvykti

suteikimo arba nesuteikimo atveju jokių būdu nepaneigiamas pirminis neteisėto gyvenimo teritorijoje konstatavimas?

Be to, ar pagal Direktyvos 2008/115 13 straipsnį ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį užtikrinama teisė į veiksmingą teisinę gynybą reiškia galimybę skundžiant sprendimą grąžinti užginčyti sprendimo nesuteikti laikotarpio savanoriškai išvykti teisėtumą, jeigu to nepadarius draudimo atvykti teisinio pagrindo teisėtumas nebegali būti veiksmingai užginčytas?

2) Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų teigiamas, ar Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 1 dalyje vartojamas terminas „numatomas atitinkamas laikotarpis“ ir 3 straipsnio 4 punkte vartojamas terminas „prievolė grįžti“ turi būti aiškinami taip, kad nuostata, susijusi su laikotarpiu [arba, bet kuriuo atveju, laikotarpio nesuteikimu nustatant prievolę išvykti,] yra esminis sprendimo grąžinti elementas ir dėl to tuo atveju, jei konstatuojama, kad šis laikotarpis yra neteisėtas, visas sprendimas grąžinti netenka galios ir turi būti priimtas naujas sprendimas grąžinti?

Jei Teisingumo Teismas manytų, kad atsisakymas suteikti laikotarpį nėra esminis sprendimo grąžinti elementas, ir tuo atveju, jei atitinkama valstybė narė nepasinaudojo Direktyvos 2008/115 7 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta galimybe nustatyti laikotarpį tik gavus atitinkamo piliečio prašymą, kokie yra sprendimo grąžinti, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2008/115 3 straipsnio 4 punktą, praktinė reikšmė ir vykdytinumas, kai jame nelieka su laikotarpiu susijusios sudedamosios dalies?

- 35 *Conseil du contentieux des étrangers* pabrėžia, kad 2023 m. spalio 16 d. Sprendimu Nr. 295507 (Teisingumo Teismo registre įregistruota byla C-636/23) ji pateikė panašius prejudicinius klausimus, susijusius su neteisėtai šalyje esančiam trečiosios šalies piliečiui skiriamu laikotarpiu savanoriškai išvykti. Ji prašo Teisingumo Teismo abi bylas nagrinėti kartu.